

Financováno
Evropskou unií

Rodinné a komunitní
centrum Chaloupka
OSTRAVA

EVALUAČNÍ ZPRÁVA PROJEKTU PREVENCE PŘEDČASNÝCH ODCHODŮ ZE VZDĚLÁVÁNÍ U PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ V OSTRAVĚ

Název projektu: Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání u předškolních dětí v Ostravě

Registrační číslo projektu: CZ.03.02.01/00/22_029/0003870

Nositel projektu: Rodinné a komunitní centrum Chaloupka, z. s.

Datum zahájení: 1. 12. 2023

Datum ukončení: 30. 9. 202

Obsah

ÚVOD

Realizátoři projektu

Cílová skupina

Partnerské mateřské školy

Typické rizikové situace cílové skupiny

Plánovaný rozsah a dopad podpory

Klíčové aktivity projektu

EVALUACE

Evaluace na úrovni klienta

Evaluace na úrovni projektu

Evaluace na úrovni společnosti

Úvod

Evaluační projekt „Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání u předškolních dětí v Ostravě“ si klade za cíl komplexně zhodnotit průběh, procesy i výsledky projektu zaměřeného na prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání prostřednictvím multidisciplinární podpory předškolních dětí, také jejich rodin zejména v sociálně znevýhodněných lokalitách Ostravy.

Projekt reaguje na dlouhodobě nepříznivou situaci v oblasti školní neúspěšnosti a předčasných odchodů, která se v ostravském kontextu projevuje výrazněji než v ostatních částech republiky.

Dle Plánu sociálního začleňování Ostrava 2022–2027 dosahuje míra předčasných odchodů ve městě 7,57 %, což je přibližně dvojnásobek krajských hodnot a výrazně převyšuje celostátní průměr. Souběžně analytická zpráva PAQ Research potvrzuje, že míra školní neúspěšnosti v Ostravě je nejvyšší v rámci Moravskoslezského kraje a vyšší než v 93 % ORP v ČR.

Projekt vychází z předpokladu, že klíčovým faktorem pozdějšího školního úspěchu je kvalitní, dostupná a včasná předškolní příprava, kterou děti ze sociálně vyloučených lokalit často neabsolvují.

Analýzou potřebnosti před realizací projektu bylo zjištěno, že nedostatečná připravenost dětí, které pocházejí ze sociálně vyloučeného prostředí na základní školu je způsobena zejména tím, že velké procento těchto dětí nenavštěvuje mateřské školy. Tento deficit se následně promítá do disproporčně vysokého počtu odkladů školní docházky, nízké adaptace, neúspěšnosti a následného předčasného odchodu ze vzdělávání.

Projekt se zaměřil na předškolní děti ohrožené školním neúspěchem a jejich rodiče z prostředí sociálního vyloučení. V dopadových lokalitách (Hrušov, Liščina, Zárubek, Kunčičky, Sirotčí, Erbenova, Zadní a Přední Přívoz) žije přibližně 3700 ohrožených obyvatel, přičemž ve spolupracujících MŠ každoročně evidují desítky dětí s nepravidelnou docházkou, nezralostí či výraznými deficity v řečové, sociální a kognitivní oblasti. V některých mateřských školách je podle jejich vlastních dat ohrožena téměř třetina všech dětí. Evaluační se proto zaměřuje na zhodnocení účinnosti nastavené multidisciplinární strategie, která propojuje spolupráci neziskového sektoru formou neformálního vzdělávání, odborných intervencí a sociální práce, mateřských škol formou terénní práce a zároveň individuálních intervencí a nastavuje spolupráci s externími experty.

Cílem evaluační je hodnotit, zda toto funkční propojení aktérů skutečně vede k naplnění hlavních cílů projektu, tj. ke zvýšení míry zapojení dětí z cílové skupiny do vzdělávání, ke snížení bariér v přístupu ke vzdělání a k posílení rodičovských kompetencí. Součástí evaluační je i prověření toho, zda zvolený model podpory odpovídá reálným potřebám rodin, které často nejsou schopny zajistit ani základní rutinu docházky či podporu v domácí přípravě (např. pravidelnost, motivaci dítěte, materiální zajištění či pochopení vzdělávacího systému). Evaluační rovněž posuzuje efektivitu nastavení pracovních pozic, procesů a v neposlední řadě se evaluační zaměřuje na funkčnost multidisciplinárního týmu, jehož úkolem je propojit všechny aktéry v území, předcházet duplicitám a koordinovat intervence.

Evaluační proto slouží nejen ke zpětnému zhodnocení výsledků projektu, ale také zároveň jako podklad pro rozhodování o budoucím nastavení služeb v oblasti prevence předčasných odchodů ze vzdělávání

v Ostravě. Reflektuje, jak efektivně projekt reagoval na identifikovanou potřebnost, jaké dopady měl na děti a rodiny, a jak je možné dále rozvíjet multidisciplinární spolupráci i metodické postupy, které jsou zároveň součástí výstupu projektu.

Realizátoři projektu

Žadatel/nositel projektu

Rodinné a komunitní centrum Chaloupka z.s.

Partneři s finančním příspěvkem

Mateřská škola Ostrava–Vítkovice, Prokopa Velikého 37, příspěvková organizace

Mateřská škola Ostrava, Špálova 32, příspěvková organizace

Mateřská škola Slezská Ostrava, Komerční 22a, příspěvková organizace

Mateřská škola Slezská Ostrava, Záměstní 31, příspěvková organizace

Partner bez finančního příspěvku

Magistrát města Ostravy

Cílová skupina

Cílovou skupinu projektu tvoří předškolní děti ohrožené budoucím školním neúspěchem a předčasným odchodem ze vzdělávání, jejich rodiče (zákonní zástupci) a další osoby podílející se na péči o dítě (prarodiče či partneři rodičů), kteří se nacházejí v nepříznivé sociální situaci.

Projekt je zaměřen na rodiny žijící převážně ve sociálně vyloučených lokalitách Ostravy, kde mnohdy dochází k dlouhodobému přerušení vzdělanostní návaznosti a nízké motivaci k využívání služeb předškolního vzdělávání.

Děti v předškolním věku ohrožené školním neúspěchem

Do této skupiny patří děti, které:

- vyrůstají v biologické rodině, avšak nedostává se jim dostatečné podpory v naplňování jejich potřeb, zejména na preventivní úrovni,
- vykazují nedostatečně rozvinuté řečové, kognitivní, sociální a emoční dovednosti,
- mají nepravidelnou nebo zcela absentující docházku do mateřské školy,
- mají zhoršenou schopnost adaptovat se v třídním kolektivu,
- doposud nejsou součástí vzdělávacího systému a nemají dovednosti odpovídající věku,
- pocházejí z prostředí, kde je vysoká pravděpodobnost budoucího odkladu povinné školní docházky či riziko získání podpůrných opatření kvůli opožděnému vývoji,
- jsou ze sociálně vyloučeného prostředí, z kulturně odlišného prostředí nebo mají status uprchlíka.

U těchto dětí existuje přímé riziko budoucího školního selhání a předčasného odchodu ze vzdělávání, neboť jejich nedostatečná zralost je způsobena především nepodnětným domácím prostředím a absencí zkušenosti s kolektivem, pravidly, strukturou dne a systematickou přípravou.

Rodiče a osoby pečující o předškolní děti

Projekt pracuje s rodiči a pečujícími osobami, kteří:

- žijí v nepříznivé sociální situaci,
- mají nízké vzdělání, nízkou motivaci a často i nízké povědomí o významu předškolního vzdělávání,
- nedokážou podporovat domácí přípravu dítěte ani materiálně, ani přenosem vlastních dovedností,
- nezvládají nastavit a udržet rutinu docházky dítěte do MŠ,
- nemají prostředky na úhradu školkového či stravného,
- mají potíže s finanční gramotností, s orientací v systému dávek či se zajištěním základních potřeb,
- vykazují nízkou schopnost komunikace se školou a institucionální nedůvěru,
- potřebují intenzivní podporu při osvojování rodičovských kompetencí.

Spolupráce s rodinou je klíčová, neboť bez aktivizace rodičů není možné dosáhnout dlouhodobého efektu u dítěte.

Teritoriální vymezení cílové skupiny

Projekt se realizuje ve vybraných mateřských školách v městských obvodech:

- Moravská Ostrava a Přívoz
- Slezská Ostrava
- Ostrava-Vítkovice

Tyto MŠ se nacházejí v přímém kontaktu se sociálně vyloučenými lokalitami, které vykazují vysokou koncentraci sociálních problémů a velmi nízkou míru zapojení dětí do předškolního vzdělávání.

Přehled významných sociálně vyloučených lokalit:

- Vítkovice: Sirotčí, Jeremenkova osada, Erbenova — cca 1000 osob
- Slezská Ostrava: Hrušov, Liščina, Zárubek, Kunčičky — cca 1500 osob
- Moravská Ostrava a Přívoz: Zadní a Přední Přívoz — cca 1200 osob

Celkem tedy ve spádových oblastech partnerských MŠ žije přibližně 3700 ohrožených obyvatel.

Ze statistik Magistrátu města Ostravy vyplývá, že v těchto obvodech se více než 180 dětí nedostavilo k zápisu k povinnému předškolnímu vzdělávání, což potvrzuje závažnost problému.

Partnerské mateřské školy a jejich vstupní údaje k cílové skupině (2023)

Mateřská škola Ostrava-Vítkovice, Prokopa Velikého 37, příspěvková organizace

- Ze 160 dětí je cca 40 ohrožených,
- cca 50 dětí pochází z rodin v hmotné nouzi,
- cca 30 dětí má nepravidelnou docházku,
- 25 dětí z lokality Sirotní, 10 z Erbenovy,
- děti mají výrazně oslabené řečové, sociální a emoční dovednosti.

Mateřská škola Ostrava, Špálova 32, příspěvková organizace

- minimálně 10 dětí s nepravidelnou docházkou a špatnou adaptací,
- u většiny dětí je zaznamenán velmi špatný stav kognitivních a řečových dovedností,
- očekává se další nárůst ohrožených dětí v roce 2024.

Mateřská škola Slezská Ostrava, Komerční 22a, příspěvková organizace

- cca 20 dětí ohrožených školním neúspěchem,
- děti ze sociálně slabých rodin, děti s nepravidelnou docházkou,
- děti s výrazným nedostatkem řečových, sociálních a emočních kompetencí.

Mateřská škola Slezská Ostrava, Záměstní 31, příspěvková organizace

- cca 30 dětí ohrožených neúspěchem,
- děti se špatnou adaptací, nepravidelnou docházkou, z vyloučených lokalit.

Typické rizikové situace cílové skupiny

- dítě nezvládá adaptaci v MŠ z důvodu nezralosti,
- dítě má nepravidelnou docházku,

- rodiče nejsou schopni nastavit každodenní režim,
- rodina nemůže hradit školné/stravné,
- dítě nedochází do žádného vzdělávacího systému,
- rodiče nemají dostatečné znalosti pro přípravu dítěte na vzdělávání,
- rodiče nejsou motivovaní ke vzdělávání dítěte,
- rodina se potýká s problémy ovlivňujícími vzdělávání dítěte,
- dítě pochází ze sociálně vyloučeného prostředí,
- dítě má status uprchlíka.

Plánovaný rozsah a dopad podpory

Na základě podrobné analýzy aktuální situace v jednotlivých partnerských mateřských školách realizační tým stanovil předpokládaný počet podpořených osob i rozsah potřebné personální kapacity. Vstupní šetření ukázalo, že každá z oslovených mateřských škol vykazuje značně vysoký podíl dětí ohrožených školním neúspěchem, nepravidelnou docházkou či nedostatečnou sociální, kognitivní, emoční zralostí. Na základě těchto zjištění byl projektovými pracovníky vyhodnocen potřebný rozsah posílení provozu mateřských škol tak, že každá partnerská mateřská škola by v daném období objektivně potřebovala 1–2 úvazky podpůrné pracovní pozice. S ohledem na finanční limity výzvy OPŽ+ a povinnost zajistit dlouhodobou udržitelnost personální podpory byl však stanoven 1 úvazek podpůrné pracovní pozice na každou z partnerských mateřských škol, což představuje maximálně možnou kapacitu při zachování kvality poskytovaných služeb i rozpočtové odpovědnosti projektu.

Taktéž byl stanoven počet čtyř spolupracujících mateřských škol jako optimální vzhledem ke kapacitám realizačního týmu, odborného vedení, garantů a metodiků. Tato velikost vzorku umožňuje efektivní řízení projektu, pravidelný monitoring, průběžnou supervizi a zároveň zachovává dostatečnou variabilitu dat pro evaluaci dopadů projektu.

Rozsah podpory jednotlivým rodinám byl stanoven v návaznosti na zjištěné potřeby ohrožených rodin identifikované v předchozích projektech v obdobných lokalitách, standardy a obvyklý rozsah aktivizace rodiny v rámci sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, požadavek na intenzivní, ale zároveň dlouhodobě udržitelnou spolupráci s rodinou, která může trvat od několika měsíců až po více než rok.

Projekt tak vychází z reálných potřeb v území, naplňuje princip proporcionality podpory a současně respektuje limity financování i kapacitní možnosti všech zapojených aktérů.

Podpořené osoby a rozsah podpory

V projektu bylo plánováno podpořit celkem 280 osob. Předpokládaný rozsah práce s jednou ohroženou rodinou byl 6 až 22 měsíců podle závažnosti problému a úrovně zapojení rodičů. Ideální délka spolupráce byla stanovena kolem 1 roku, kdy se dostatečná aktivizace rodiny a přenos návyků převede do běžného fungování.

Cíle podpory

Pro vyhodnocení úspěšnosti projektu byly stanoveny cíle. Stanovení strategického cíle a jednotlivých specifických cílů projektu vycházelo z komplexní analýzy potřeb cílové skupiny, zjištění z předchozích projektů, dat Magistrátu města Ostravy, doporučení odborných pracovišť a zkušeností z terénní práce v sociálně vyloučených lokalitách. Realizační tým přistupoval k nastavování cílů systematicky, s využitím principů evidence-based planning, měřitelných indikátorů a realistického vyhodnocení výkonových kapacit zapojených mateřských škol a neformálního předškolního centra.

Výchozí analytický rámec ukázal, že děti žijící ve vyloučených lokalitách nebo v sociálně nepodnětném prostředí vstupují do vzdělávacího systému s výrazným vývojovým zpožděním, které se projevuje především v řečové, kognitivní, sociální a emoční oblasti. Tyto deficity zásadně komplikují jejich adaptaci na prostředí mateřské školy, snižují jejich motivaci uspět ve vzdělávání a zvyšují pravděpodobnost budoucího školního neúspěchu či předčasného opuštění vzdělávací dráhy. Současně byla potvrzena nízká míra zapojení rodin do vzdělávání dětí i nízká důvěra rodičů ve vzdělávací instituce.

Z toho důvodu byl jako hlavní strategický cíl projektu formulován na zrušení statusu ohroženého dítěte u alespoň 50 % z 100 zapojených dětí, což znamená dosažení takové úrovně jejich zralosti, která jim umožní bezpečný, přiměřený a úspěšný vstup do vzdělávacího systému. Realizační tým vyhodnotil tento cíl jako ambiciózní, avšak realistický, a to s ohledem na intenzitu zamýšlené podpory, rozsah intervence a pozitivní zkušenosti z předchozích programů zaměřených na aktivizaci rodin a adaptaci dětí. Na strategický cíl navazují specifické cíle.

Strategický cíl projektu

Zrušení statusu ohroženého dítěte (dítě nezralé na adaptaci do vzdělávacího systému) alespoň u 50 % ze 100 zapojených dětí, které jsou takto při jejich vstupu do projektu označené.

Ověření HC: Měření v Neformálním předškolním centru a všech partnerských mateřských školách škálovým dotazníkem ověřujícím řečové, kognitivní, emocionální a sociální dovednosti dětí, zprávy o pokroku, vyhodnocuje metodik

Specifické cíle (SC)

SC1: Zajištění připravenosti na předškolní vzdělávání u minimálně 40 předškolních dětí a jejich rodin.

Ověření SC1: Nově alespoň 40 dětí ze SVL do 5 let v pravidelné docházce (evidenční knize) neformálního předškolního centra.

SC2: Zlepšení postoje alespoň 50 intervenovaných ohrožených rodin vůči vzdělávacímu systému.

Ověření SC2: Alespoň 50 pozitivních výsledků (posun na škále k lepší hodnotě) ve škálovém měření postoje rodin vůči vzdělávacímu systému dle měření terénních pracovníků inkluze a terénního sociálního pracovníka, dotazník připraven a vyhodnocen metodikem.

SC3: Začlenění alespoň 100 ohrožených dětí do tříd hlavního vzdělávacího proudu v MŠ.

Ověření SC3: Zlepší se (posun na 10 bodové škále alespoň o 2 body) kognitivní, emoční, sociální a řečové dovednosti u alespoň 100 intervenovaných předškolních dětí na základě vyhodnocování škálovým dotazníkem dle sběru dat terénních pracovníků inkluze měření vždy na začátku školního roku a v pololetí, vyhodnocení metodikem.

SC4: Pravidelná docházka do MŠ u alespoň 50 dětí.

Ověření SC4: V evidenci docházky MŠ bude nově pravidelná docházka (max. 30 % absence v denním režimu) u alespoň 50 ohrožených dětí, měření vždy v pololetí

SC5: Vytvoření ověřené strategie pro multidisciplinární spolupráci v kontextu prevence předčasných odchodů ze vzdělávání u předškolních dětí.

Ověření SC5: Metody multidisciplinární spolupráce ověřené v praxi na CS v neformálním předškolním centru a partnerských mateřských školách ukotvené v metodice zpracované metodikem.

Klíčové aktivity

Volba klíčových aktivit projektu vychází z dlouhodobé zkušenosti realizátora s inkluzivní podporou předškolních dětí v sociálně vyloučených lokalitách (např. projekt OP VVV „Podpora inkluzivního vzdělávání pro sociálně vyloučené lokality v Ostravě“). Navazují na zjištění, že efektivní prevence předčasných odchodů ze vzdělávání musí začínat přímou terénní prací s rodinami, následovanou systematickým rozvojem dítěte a koordinovanou mezioborovou spoluprací.

Hlavní zjištění určující podobu klíčových aktivit:

Nutnost intenzivní terénní práce

- první kontakt s rodinou probíhá v domácnosti, kde pracovníci získávají reálnou představu o potřebách dítěte a bariérách rodiny;
- terénní pracovníci jsou klíčoví pro navázání důvěry, motivaci rodičů a průběžnou podporu v domácím prostředí;
- bez důvěry mezi rodinou a pracovníkem nelze docílit pravidelné docházky ani zapojení dítěte do vzdělávání.

Nutnost mezioborové spolupráce

- propojení MŠ, sociálních služeb, města, odborníků a rodiny umožňuje komplexní řešení situace dítěte.

Potřeba mezistupně mezi rodinou a MŠ

- děti ze SVL nejsou často připraveny na kolektiv, režim ani školní pravidla;
- neformální předškolní centrum umožňuje bezpečnou adaptaci a postupný nácvik školní zralosti.

Nezbytnost individuálních intervencí

- u dětí se často objevují výrazné deficity v řečových, kognitivních, emočních a sociálních dovednostech;

– individuální podpora je klíčová pro zvládnutí přechodu do formální MŠ.

Potřeba intenzivní práce s rodinou

– stabilizace rodiny, podpora rodičovských kompetencí, práce s domácím prostředím, režim dítěte, materiální bariéry a motivace rodičů jsou zásadními faktory úspěchu dítěte.

Zajištění plynulého přechodu do MŠ

– bez podpory při nástupu do formálního vzdělávání dochází k selhání a negativní první zkušenosti se vzdáváním, která výrazně zvyšuje riziko předčasného odchodu v budoucnu.

Potřeba podpory přímo ve třídách MŠ

– práce s dítětem musí pokračovat i po jeho přijetí, aby nedošlo k jeho vyloučení z kolektivu nebo regrese.

Význam metodického vedení a pravidelného sdílení

– jednotný postup institucí, pravidelné vyhodnocování posunu dětí a koordinace v rámci multidisciplinárního týmu jsou podmínkou dlouhodobé efektivity.

Aktivity projektu:

- KA1 Řízení projektu – zajištění odborného, věcného a finančního chodu projektu.
- KA2 Neformální předškolní centrum – terénní sociální práce, individuální a skupinové vzdělávací aktivity, odborné intervence, komunitní akce.
- KA3 Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání u předškolních dětí v MŠ – podpora adaptace dětí ve třídách hlavního vzdělávacího proudu, aktivizace rodin, prevence nepravidelné docházky, komunitní akce.
- KA4 Multidisciplinární spolupráce – systematické propojování mateřských škol, Neformálního předškolního centra, Magistrátu města Ostravy, externích specialistů a dalších aktérů, metodická setkání, sdílení informací o dětech a postupech.

EVALUACE

Projekt je sledován na několika úrovních:

1. *Úroveň klienta:* hodnocení, jaký mají aktivity projektu dopad na klienty – využito škálového měření a vyhodnocení zpráv o pokroku, rozhovory s cílovou skupinou.
2. *Úroveň projektu:* hodnocení, zda má projekt potřebný impakt a výsledky, které deklaruje v plánovaných cílech.
3. *Úroveň společnosti:* posouzení, jak výsledky projektu a výsledky na úrovni klientů přispívají k potřebným změnám v daném místě, regionu.

1. Evaluace na úrovni klienta

Měření porovnáváním škálových dotazníků, vyhodnocených zpráv o pokroku a rozhovorů se zástupci cílové skupiny, vyhodnocování dat v čase.

Měření:

- Posunu v kompetencích a dovednostech a postojích – škálový dotazník
- Naplnění cílů spolupráce – vyhodnocení zpráv o pokroku, vyhodnocení individuálního plánu
- Vlastní hodnocení klienta

Měření posunu v kompetencích a dovednostech a postojích – škálový dotazník

Do evaluace bylo zahrnuto celkem 100 dětí ze spolupracujících mateřských škol a neformálního předškolního centra. Každé dítě vstupovalo do projektu s odlišným vzdělávacím zázemím, zkušenostmi a mírou předchozí podpory. Hodnocení prováděli pracovníci jednotlivých škol, kteří nejsou odbornými diagnostiky, ale převážně peer pracovníci. Je tedy přirozené, že jejich hodnotící pohled není jednotný a některé vstupní záznamy byly vyplněny částečně. Přesto byla ve všech případech sledována stejná škálová metoda a podařilo se zachytit trend vývoje dovedností dětí v čase.

Navzdory rozdílným hodnotitelům i různě kompletním záznamům byl u všech dětí zaznamenán určitý posun vpřed. Cílem evaluace nebyla odborná diagnostika, ale sledování změny – a ta je jednoznačně viditelná.

Hodnocené oblasti zahrnovaly:

Kognitivní, emoční a sociální dovednosti:

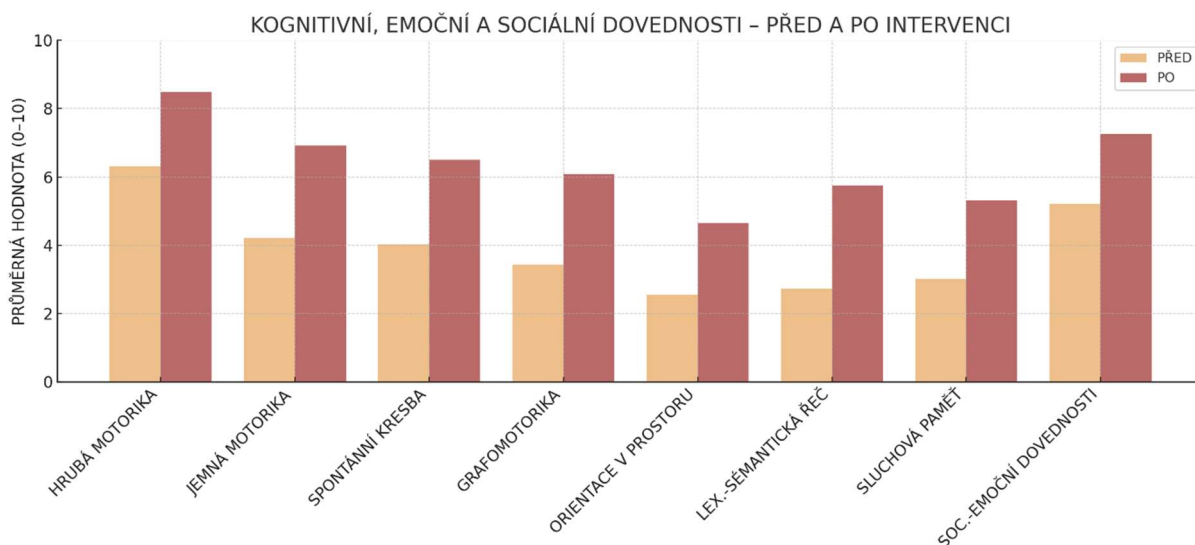
- hrubou motoriku
- jemnou motoriku
- spontánní kresbu
- grafomotoriku
- orientaci v prostoru
- lexikálně-sémantickou rovinu řeči
- sluchovou paměť
- sociálně-emoční dovednosti
-

Porovnání vstupních a výstupních průměrů

Průměrné hodnoty byly počítány pouze z vyplněných položek (tj. prázdné buňky nebyly zahrnuty).

U všech sledovaných oblastí došlo k měřitelnému zlepšení:

Oblast	PŘED	PO	Zlepšení
Hrubá motorika	6,31	8,49	+2,19
Jemná motorika	4,22	6,92	+2,69
Spontánní kresba	4,03	6,51	+2,47
Grafomotorika	3,43	6,07	+2,64
Orientace v prostoru	2,55	4,65	+2,10
Lexikálně-sémantická rovina řeči	2,72	5,74	+3,02
Sluchová paměť	3,02	5,32	+2,30
Sociálně-emoční dovednosti	5,22	7,26	+2,04

Procentuální efektivita projektu v kognitivních emočních a sociálních dovednostech

Procentuální efektivita ukazuje, o kolik procent se výkon dětí zvýšil oproti jejich výchozím hodnotám.

Oblast	Efektivita (%)
Hrubá motorika	+34,7 %
Jemná motorika	+63,8 %
Spontánní kresba	+61,4 %
Grafomotorika	+77,2 %
Orientace v prostoru	+82,6 %
Lexikálně-sémantická rovina řeči	+110,9 %
Sluchová paměť	+76,0 %
Sociálně-emoční dovednosti	+39,2 %

Nejvyšší efektivita byla zaznamenána v oblasti lexikálně-sémantického porozumění, kde se výkon dětí více než zdvojnásobil.

Naopak v oblastech, kde měly děti již při vstupu vysoké hodnoty – především hrubá motorika a sociálně-emoční dovednosti – je procentuální nárůst nižší. To je zcela přirozené, protože vysoké

vstupní skóre snižuje prostor pro dramatické procentuální zlepšení, a nelze proto očekávat extrémně vysoké hodnoty efektivity. Přesto i zde došlo ke zlepšení o více než 2 body, což je z pedagogického hlediska významný posun.

Procentuální efektivita tedy potvrzuje, že projekt měl silný a konzistentní dopad napříč všemi oblastmi – jak tam, kde byly výchozí hodnoty nízké, tak i tam, kde děti začínaly na vyšší úrovni.

Zlepšení dětí na úrovni jednotlivců

Z celkového počtu 100 dětí se:

- 66 dětí (66 %) zlepšilo o 2 a více bodů napříč osmi oblastmi.

To představuje silný a prakticky významný efekt projektu.

Výsledky jednoznačně potvrzují, že projekt měl výrazný rozvojový účinek ve všech sledovaných oblastech, které byly zvoleny jako kritéria kognitivních, emočních a sociálních dovedností. Navzdory rozdílným podmínkám jednotlivých mateřských škol, variabilitě hodnotitelů a částečně neúplným vstupním údajům vykázaly děti systematický a konzistentní růst v motorických, kognitivních, jazykových i sociálně-emočních dovednostech.

Kromě hodnocení dětských dovedností byly v rámci projektu sledovány také další podpůrné faktory, které mohou významně ovlivňovat vzdělávací úspěšnost dítěte. Do evaluace byly zahrnuty zejména dvě oblasti: postoj rodiče vůči vzdělávání a vybavenost dítěte/rodiny, doplněné o evidenci absence. Níže je uvedeno jejich shrnutí a interpretace výsledků.

Postoj rodiče vůči vzdělávání

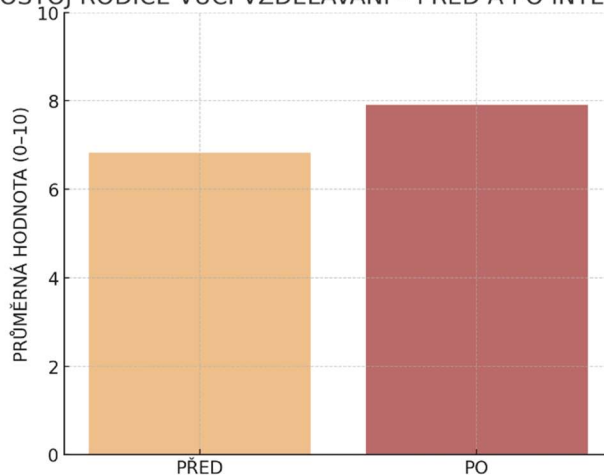
Postoj rodičů patří mezi klíčové faktory ovlivňující zapojení dítěte do vzdělávání, jeho motivaci i schopnost využívat školou nabízené příležitosti. Tento ukazatel byl sledován pomocí jednoduché škály, která hodnotila míru podpory, zájmu a spolupráce rodiče v kontextu vzdělávacího procesu.

Výsledky:

- Průměr před intervencí: 6,83
- Průměr po intervenci: 7,90
- Zlepšení: +1,08 bodu

POSTOJ RODIČE VŮČI VZDĚLÁVÁNÍ - PŘED A PO INTERVENCI

Výsledky ukazují pozitivní posun ve vnímání vzdělávání ze strany rodičů. Zvýšení o více než jeden bod na škále naznačuje, že projekt přispěl k:

- lepšímu porozumění rodičů tomu, jak mohou dítě ve vzdělávání podporovat,
- posílení spolupráce mateřských škol s rodinou,
- většímu zapojení rodičů do aktivit,
- vyšší důvěře rodičů v proces vzdělávání a osoby, které jej zajišťují.

Tento posun je důležitý, protože pozitivní postoj rodiče často vede ke stabilnější docházce, lepší domácí přípravě a větší motivaci dítěte k učení.

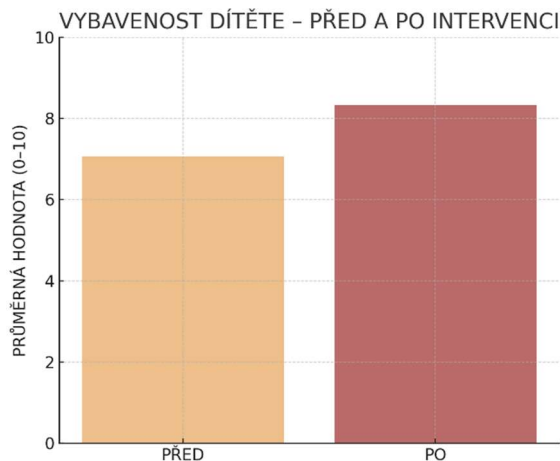
Vybavenost pro vzdělávání

Tento ukazatel hodnotí materiální podmínky dítěte a jeho domácího prostředí (např. dostupnost základních pomůcek a vybavení).

Vybavenost přitom úzce souvisí s možností dítěte plnohodnotně se účastnit předškolního vzdělávání.

Výsledky:

- Průměr před intervencí: 7,07
- Průměr po intervenci: 8,33
- Zlepšení: +1,26 bodu

Zlepšení vybavenosti o více než 1,2 bodu ukazuje, že projekt měl pozitivní dopad také na materiální podporu dětí. Ke zlepšení přispělo:

- aktivní zapojení pracovníků do poradenství rodičům,
- poskytování podpůrných materiálů a pomůcek,
- zvyšování povědomí o tom, co dítě ke vzdělávání potřebuje,
- rozvoj spolupráce mezi školou, rodinou a dalšími aktéry.

Vyšší úroveň vybavenosti zvyšuje šanci dítěte účastnit se vzdělávání bez bariér a zajišťuje lepší podmínky pro rozvoj jeho dovedností.

Absence

Absence byla během projektu rovněž monitorována, nicméně nakonec nebyla zahrnuta do finální evaluace. Důvodem bylo, že z dostupných údajů nebylo možné jednoznačně určit, zda rozdíly v absenci souvisejí s projektem, nebo s jinými faktory.

Důvody nezahrnutí absence do vyhodnocení:

- vysoké množství nemocí a sezónních virových onemocnění v době realizace projektu,
- vliv rodinné situace či dalších externích
- absence není přímým ukazatelem efektu projektových aktivit.

Protože nebylo možné kontrolovat všechny tyto proměnné, nebylo by zahrnutí absence do finální evaluace metodicky správné. Projekt se zaměřil na oblasti, kde bylo možné změny objektivně doložit, zejména na postoje rodičů, vybavenost, a především rozvoj dovedností dětí.

Měření naplnění cílů spolupráce – vyhodnocení zpráv o pokroku, vyhodnocení individuálního plánu

Kromě měření pomocí škálových dotazníků, které zachytily rozvoj dětí ve vybraných kognitivních, emočních a sociálních dovednostech, probíhala v rámci projektu také pravidelná individuální intervenční práce. Tyto intervence umožnily sledovat pokrok dětí detailněji a pružně reagovat na jejich aktuální potřeby. Odborní specialisté zaznamenávali průběh setkání a hodnotili, jakým způsobem dítě reaguje na nabízené aktivity a jaké změny jsou patrné v jeho chování, dovednostech a motivaci.

Celkem bylo takto podpořeno 40 dětí, u nichž je díky průběžné dokumentaci možné doložit jednoznačné pozitivní pokroky. Intervence probíhaly individuálně nebo v malých skupinách a měly podobný charakter napříč všemi dětmi, přesto byly vždy přizpůsobeny jejich konkrétním možnostem a úrovni. Pracovnice využívaly kombinaci herních a vzdělávacích aktivit, pracovních listů, logopedických a artikulačních cvičení a prvků rozvoje slovní zásoby i porozumění řeči. Běžnou součástí byly také činnosti zaměřené na podporu pozornosti, sluchové a zrakové paměti, jemné motoriky, grafomotoriky a orientace v prostoru. Děti pracovaly s obrázky, knížkami, pomůckami, rytmizací, hrami na rozlišení tvarů a barev, jednoduchými kognitivními úkoly a situačními hrami podporujícími komunikaci.

Průběh intervencí ukazuje, že děti postupně získávaly jistotu, lépe spolupracovaly, dokázaly déle udržet pozornost a reagovaly na instrukce s větší samostatností. Postupně se zlepšovala i jejich schopnost komunikovat, vyjadřovat potřeby a pojmenovávat předměty či situace. U řady dětí došlo také k posunu v oblasti výslovnosti, rozšiřování slovní zásoby, porozumění řeči a v základních kognitivních dovednostech. Viditelná byla také změna v emoční rovině – děti se stávaly otevřenější, jistější, rychleji se zapojovaly do aktivit a začínaly projevovat radost z úspěchu.

Individuální intervence, tak významně doplňovaly škálové hodnocení a poskytly, tak detailní vhled do skutečných potřeb dětí. Díky nim bylo možné sledovat nejen výsledné skóre, ale také projevy dítěte v kontextu konkrétních činností, jeho reakce, chutě učit se, schopnost překonávat překážky a celkový posun v samostatnosti i motivaci. Pracovnice se při hodnocení opíraly o vlastní odbornou zkušenost a dlouhodobé pozorování. Zprávy jsou důležitým kvalitativním doplňkem celého měření a společně s výsledky škál potvrzují, že intervence měly výrazný pozitivní dopad na děti zapojené do projektu.

Každá podpořená osoba měla v rámci projektu vypracovaný Individuální plán podpory, který byl sestaven terénní sociální pracovníci na základě aktuální situace rodiny a specifických potřeb dítěte. Tyto plány byly vedeny stručně, přehledně a srozumitelně, aby se s nimi rodina mohla snadno orientovat a aktivně pracovat. Obsahovaly jasně stanovené cíle, konkrétní kroky k jejich naplnění, tak způsob průběžného sledování pokroku. Plány byly průběžně upravovány podle toho, jak se situace dítěte nebo rodiny vyvíjela.

Z vyhodnocení všech individuálních plánů podpory vyplynulo, že intervence sociální práce byla ve všech případech hodnocena jako efektivní a přínosná. Rodiny uváděly, že spolupráce s terénní sociální pracovníci jim pomohla lépe zvládat každodenní nároky, zorientovat se v systému služeb, lépe porozumět potřebám dítěte a zajistit podporu, kterou samy nebyly schopny získat. Velmi často hrála sociální práce klíčovou roli při řešení bytové situace, komunikaci se školou a dalšími institucemi, vyřizování dávek či navazování na služby zaměstnanosti. V některých rodinách právě tato podpora umožnila rodičům nebo pěstounům zapojit se do pracovního procesu a stabilizovat tak dlouhodobě finanční situaci domácnosti.

Individuální plány podpory představovaly důležitý orientační rámec spolupráce s rodinami a umožňovaly cíleně sledovat nejen pokrok dítěte, ale také změny v rodinném prostředí. Tyto změny významně ovlivňují podmínky pro výchovu, péči i vzdělávání dětí a tvoří klíčový faktor udržitelnosti dosažených výsledků.

Vlastní hodnocení klienta

Kromě škálového dotazníku a zpráv o pokroku bylo do hodnocení zahrnuto také subjektivní hodnocení klienta. Hlubkové rozhovory byly realizovány s pěti rodinami, u kterých bylo možné sledovat situaci dítěte v delším časovém horizontu a které projevily ochotu sdílet zkušenosti s projektem a jeho dopady. Rozhovory probíhaly v prostředí, které si rodina sama zvolila – nejčastěji v domácnosti, v prostorách centra nebo ve školce, tak aby byla zajištěna bezpečná a přirozená atmosféra. Každý rozhovor byl veden polo-strukturovanou formou a zaměřoval se na několik tematických okruhů: vývoj dítěte před intervencí, průběh spolupráce, pozorované změny a dopady po skončení podpory, vztah k institucím a vnímání současné situace rodiny.

Rozhovory byly vedeny ve spolupráci s pracovníky, kteří rodinu již znali, což přispělo k otevřenosti sdílení a hlubšímu porozumění souvislostem. Tato metoda umožnila zachytit nejen měřitelné změny, ale také jemnější posuny v chování, emocích a fungování dítěte i rodiny. Získaná data byla následně anonymizována a analyzována napříč případy, aby bylo možné identifikovat společné trendy, rozdíly a faktory, které přispěly k dlouhodobým dopadům projektu.

Vzhledem k časovým limitům projektu byly rozhovory provedeny u omezeného počtu rodin, nicméně i tento výběr poskytl významné poznatky o tom, jak podpora zasahuje do životů dětí a jejich rodin v delší perspektivě.

Souhrnná analýza 5 rozhovorů ukazuje, že dlouhodobé dopady projektu jsou výrazné a víceúrovňové. Rodiny shodně popisují, že děti se po období intervence staly jistějšími, lépe komunikují a snáze se adaptují na nové situace. Děti dokázaly překonat počáteční ostych, úzkost nebo nedůvěru v nové prostředí a postupně se začlenily do kolektivu třídy bez větších obtíží. Mnoho dětí začalo projevovat radost z kontaktu s vrstevníky, větší motivaci zapojovat se do aktivit a výrazně lepší schopnost přijímat pravidla a hranice. Zlepšení se projevilo i v oblasti soustředění a pracovní vytrvalosti — děti dokázaly plnit úkoly odpovídající jejich věku, lépe reagovaly na instrukce a byly schopné dokončit činnost, která pro ně byla na začátku projektu náročná.

Výrazné a dlouhodobé změny byly zaznamenány také v oblasti jazykových a komunikačních dovedností. Děti, které měly původně omezenou slovní zásobu, potíže s výslovností nebo nedostatečné porozumění češtině, dnes podle rodičů i pracovníků komunikují výrazně srozumitelněji, dokážou popsat situaci, pojmenovat své potřeby a zapojit se do běžného rozhovoru. Jazykový pokrok měl významný vliv na fungování v rodině i ve školce — děti byly schopnější domluvit se, méně propadaly frustraci a dokázaly aktivně spolupracovat.

Intervence se promítly také do širší rodinné situace. Pečující osoby uváděly, že díky spolupráci s pracovníky získaly více jistoty, lépe rozumí potřebám dítěte a dokážou vytvořit prostředí, které dítěti pomáhá v rozvoji. Některé rodiny uvedly, že podpora v rámci projektu byla klíčová pro stabilizaci jejich životních podmínek — podařilo se jim například vyřešit bytovou situaci, opustit ubytovnu a zajistit si stabilnější bydlení. Další rodiny uváděly, že díky sociální práci navázaly kontakt se službami zaměstnanosti a byly schopny se zapojit na trh práce.

Tyto změny vedly k celkovému zlepšení finanční situace a životního standardu rodiny, což mělo přímý pozitivní dopad na podmínky pro výchovu a vzdělávání dětí.

Z rozhovorů vyplývá, že intervence měly zásadní vliv na školní připravenost dětí. Děti dokázaly při nástupu do mateřské či základní školy přijmout pravidla třídy, fungovat ve větším kolektivu a orientovat se v novém prostředí. V několika případech podpora přispěla k tomu, že dítě nebylo zbytečně doporučeno do speciálního vzdělávání nebo dokázalo zvládnout změnu školy bez komplikací. Rodiče i pedagogové shodně popisovali zlepšení v oblasti jemné motoriky, grafomotoriky a základních pracovních dovedností, které jsou klíčové pro úspěšný vstup do školního vzdělávání.

Hlubkové rozhovory společně s dalšími evaluačními nástroji ukazují, že projekt přinesl udržitelný pozitivní efekt pro děti i jejich rodiny. Změny, které děti dosáhly během intervence, přetrvávají a promítají se do jejich fungování i po delší době. Rodiny vyjadřovaly, že projekt jim pomohl nejen ve zvládnutí aktuálních výzev, ale také v dlouhodobém nastavení stabilnějšího prostředí, které podporuje zdravý vývoj dítěte.

Vybrané rodiny budou pracovníky Rodinného a komunitního centra Chaloupka dále sledovány s cílem pokračovat v monitorování dlouhodobých dopadů s cílem lépe porozumět tomu, jak podpora ovlivňuje vývoj dítěte a situaci rodiny v delším časovém horizontu a jaké formy intervence mají největší efekt.

Návaznost na cíle projektu

Strategický cíl:

- ***Zrušení statusu ohroženého dítěte (dítě nezralé na adaptaci do vzdělávacího systému) alespoň u 50 % ze 100 zapojených dětí.***

Ověření cíle:

Měření v neformálním předškolním centru a partnerských mateřských školách prostřednictvím škálového dotazníku hodnotícího řečové, kognitivní, emoční a sociální dovednosti dětí. Součástí ověření jsou také zprávy o pokroku a závěrečné vyhodnocení metodikem.

Vyhodnocení:

- 100 dětí prošlo vstupním i výstupním měřením.
- U všech došlo k posunu ve sledovaných dovednostech.
- 66 % dětí se zlepšilo o 2 a více bodů → splňuje kritérium významného posunu.
- Průměrné hodnoty se zvýšily ve všech 8 oblastech.
- Procentuální efektivita se pohybuje mezi 34 % a 110 %.
- Děti se dokázaly adaptovat na prostředí třídy, přijímat pravidla, kooperovat.
- U dětí došlo k odstranění bariér, které původně vedly k označení „ohrožené“.
- Rodiče i pedagogové hlásí zásadní změny v komunikaci, pozornosti a sociálních interakcích.
- Některé děti, původně ohrožené školním selháním, byly úspěšně začleněny do tříd

- Stabilizace rodinného prostředí (bydlení, práce, spolupráce s institucemi) umožnila dítěti bezpečnou adaptaci.

Závěr:

Škálové dotazníky prokazují kvantitativní změnu, zatímco kvalitativní část potvrzuje, že tato změna vede k praktické adaptaci dítěte na vzdělávací systém.

Strategický cíl – adaptace a zrušení statusu ohrožení – je tedy naplněn nad požadovanou úroveň.

Specifické cíle:

- **SC1: Zajištění připravenosti na předškolní vzdělávání u minimálně 40 předškolních dětí a jejich rodin.**

Ověření cíle:

Alespoň 40 dětí ze sociálně vyloučených lokalit do 5 let bude v pravidelné docházce (evidenční kniha) neformálního předškolního centra.

Vyhodnocení:

- Do pravidelné docházky bylo zařazeno 40 dětí, čímž bylo splněno stanovené kritérium.
- Všechny děti byly zapojeny do individuálních i skupinových intervencí, což umožnilo systematické sledování jejich pokroku.
- U všech 40 dětí byly zaznamenány měřitelné pokroky v oblasti komunikace, motoriky, řeči, pozornosti, orientace i sociálních dovedností.
- Intervence vedly ke zlepšení motivace, pracovních návyků a schopnosti dítěte fungovat v kolektivu.
- Rodiny byly aktivně zapojeny prostřednictvím terénní sociální práce, což přispělo ke stabilizaci domácího prostředí dítěte.
- Diagnostické i kvalitativní výstupy potvrzují, že děti dosáhly úrovně odpovídající školní připravenosti.

Závěr:

Kritérium 40 dětí v pravidelné docházce bylo splněno a dosažené výsledky prokazují, že projekt úspěšně posílil jejich školní připravenost.

SC1 je splněn.

➤ **SC2: Zlepšení postoje alespoň 50 intervenovaných ohrožených rodin vůči vzdělávacímu systému.**

Ověření cíle:

Posun na škále k lepší hodnotě u alespoň 50 rodin – měření terénními pracovníky inkluze a terénní sociální pracovníci, vyhodnoceno metodikem.

Vyhodnocení:

- Postoj rodičů se zvýšil z průměrné hodnoty 6,83 na 7,90, což představuje zlepšení o +1,08 bodu.
- U 100 měřených rodičů byl zaznamenán téměř jednoznačně pozitivní trend.
- Většina rodičů vykazala buď pozitivní posun, nebo měli již při vstupu dobré až výborné vstupní hodnoty.
- Bez posunu bylo pouze 8 osob, jejichž vstupní hodnota byla 6 a méně z desetibodové škály.
- Pozitivní změna postoje byla doprovázena vyšší motivací podporovat dítě, lepší komunikací se školou a vyšší mírou spolupráce v rámci intervencí.
- Rodiče uváděli větší porozumění vzdělávacím potřebám dítěte i větší důvěru ve školské instituce.

Závěr:

Ověřovací kritérium – zlepšení postoje u alespoň 50 rodin – bylo splněno a překročeno. Projekt prokazatelně posílil vztah rodičů ke vzdělávání.
SC2 je splněn.

➤ **SC3: Začlenění alespoň 100 ohrožených dětí do tříd hlavního vzdělávacího proudu v MŠ.**

Ověření cíle:

Zlepší se dovednosti (posun o alespoň 2 body) v kognitivní, emoční, sociální a řečové oblasti u 100 dětí dle škálového měření.

Vyhodnocení:

- Evaluace zahrнула 100 dětí, u všech byly k dispozici vstupní i výstupní hodnoty.
- U všech dětí došlo k měřitelnému zlepšení napříč sledovanými oblastmi.
- 66 dětí (66 %) dosáhlo výrazného posunu o 2 a více bodů, jak definuje ověřovací kritérium.
- U zbývajících dětí byl zaznamenán posun nižší než 2 body, přesto však žádné stagnace ani zhoršení.
- Průměry se zvýšily ve všech 8 sledovaných oblastech (motorika, kresba, řeč, paměť, orientace, sociální dovednosti).
- Procentuální efektivita se pohybovala mezi 34 % a 110 %, což dokládá silný dopad intervencí.
- Kvalitativní data potvrzují zlepšení adaptace, komunikace a sociálního fungování dětí v běžné třídě.
- Děti byly úspěšně začleněny do hlavního vzdělávacího proudu, zvládaly pravidla třídy i běžné vzdělávací nároky, přesto však nebylo dosaženo požadované míry kvantitativního nárůstu.

Závěr:

Zlepšení o 2 body bylo dosaženo u 66 dětí, nikoli u 100, jak stanovovalo ověřovací kritérium. Cíl tedy nebyl splněn v plném rozsahu, ale projekt přinesl významné a měřitelné pokroky u všech zapojených dětí a jeho dopad lze hodnotit jako vysoký.

SC3 – cíl nenaplněn, ale s výrazným pozitivním efektem projektu.

➤ **SC4: Pravidelná docházka do MŠ u alespoň 50 dětí.**

Ověření cíle:

V evidenci docházky MŠ bude uvedena pravidelná docházka (max. 30 % absence) u alespoň 50 dětí.

Vyhodnocení:

- Docházka byla monitorována, ale výsledná data nelze objektivně analyzovat.
- Docházku výrazně ovlivnily sezónní virové epidemie a vysoká nemocnost dětí.
- V některých rodinách docházku ovlivnila změna bydlení či akutní mimořádné situace.
- Nelze určit, zda je docházka výsledkem projektových intervencí, nebo vnějších faktorů.
- Z metodického hlediska nebylo možné docházku použít jako validní indikátor dopadu projektu.

Závěr:

Cíl nelze hodnotit jako splněný či nesplněný.

Ověření nebylo možné provést metodicky správným způsobem.

SC4 je nehodnotitelný.

➤ **SC5: Vytvoření ověřené strategie pro multidisciplinární spolupráci.**

Ověření cíle:

Metody multidisciplinární spolupráce budou ověřené v praxi v neformálním předškolním centru a partnerských mateřských školách a ukotvené v metodice zpracované metodikem.

Vyhodnocení:

- Projekt fungoval v režimu úzké multidisciplinární spolupráce
- Spolupráce byla pravidelná, koordinovaná a systematická.
- Společné plánování, sdílení informací a provázání služeb byly realizovány v praxi.
- Vznikla metodika založená na ověřených postupech využívaných v projektu.
- Ověřování proběhlo přímo na cílové skupině v reálných podmínkách MŠ a předškolního centra.
- Výsledkem je funkční model, který je opakovatelný a přenositelný.

Závěr:

Ověřovací kritérium bylo naplněno — strategie byla vytvořena, ověřena a ukotvena v metodice. SC5 je plně splněn.

Vyhodnocení projektu ukazuje, že jeho celkové směřování bylo úspěšné a naplnilo většinu stanovených cílů. Z pěti specifických cílů byly tři naplněny plně, cíl zaměřený na pravidelnou docházku nebylo možné vzhledem k vnějším okolnostem spolehlivě vyhodnotit a pouze jeden cíl – dvoubodové zlepšení u všech měřených 100 ohrožených dětí – nebyl naplněn v plném rozsahu, přesto však u všech dětí došlo k prokazatelnému pokroku a u 66 z nich ke zlepšení v míře, kterou cíl předpokládal. Celkově lze konstatovat, že projekt měl výrazný pozitivní dopad na děti, jejich rodiny i zapojené instituce a podařilo se naplnit jeho hlavní účel – posílit školní připravenost a podpořit rovné šance dětí ohrožených selháváním ve vzdělávání.

2. Evaluace na úrovni projektu

Hodnocení na úrovni projektu se zaměřuje na to, zda projekt dosahuje výsledků, které deklaroval v plánovaných cílech, a zda má skutečný rozvojový impakt na cílovou skupinu i zapojené instituce. Hodnocení vychází z dostupné dokumentace, zpráv o pokroku, kontrol projektových spisů, rozhovorů s pracovníky, partnery i klienty a z analýzy naplnění indikátorů.

Projekt prokázal vysokou efektivitu v naplňování kvantitativních indikátorů. Celkem bylo podpořeno 280 osob, z toho 240 osob nebagatelní podporou. Mezi nimi je 100 dospělých a 140 dětí. Indikátorový rámec projektu byl splněn na 100 %, což potvrzuje, že projekt dokázal zasáhnout plánovaný rozsah cílové skupiny a zajistit podporu v rozsahu, který byl předpokládán.

Z rozhovorů s projektovým týmem, z přehledu práce jednotlivých rolí i z příloh hodnotících systém řízení vyplývá, že projekt byl realizován na velmi dobré organizační úrovni. Tým byl jasně strukturován, měl definované role a zodpovědnosti a jednotlivé komunikační toky mezi žadatelem, partnery i externími aktéry byly srozumitelné a funkční.

Hlavní manažer projektu zajišťoval průběžné řízení projektu, kontrolu harmonogramu, vyhodnocování indikátorů, organizaci porad i komunikaci s partnery. Finanční manažer řídil rozpočet, kontroloval výkazy práce, způsobilost výdajů i přípravu monitorovacích zpráv.

Garant odborné spolupráce – pedagog měl zásadní roli v nastavování odborných parametrů služeb, poskytování metodického vedení, provádění hospitací a supervizí a v řízení multidisciplinární spolupráce. Terénní pracovníci a další členové realizačního týmu byli provázáni v rámci jasné hierarchie a měli jasné pracovní náplně a postupy.

Školení, pravidelné porady, sdílení dokumentace a využívání Google Workspace umožňovaly plynulé řízení aktivit. Pracovníci opakovaně hodnotili komunikaci jako otevřenou, podporující a funkční. Kontrola dokumentace probíhala průběžně a byla vykonávána řádně a včas.

Je však třeba reflektovat i systémové limity. Projekt pracoval se značným množstvím peer pracovníků, kteří skvěle pracovali s cílovou skupinou, ale neměli plně rozvinuté administrativní kompetence.

To se projevovalo zejména v náročnosti na vyplňování excelových tabulek, vedení záznamů a celkové administrativy. Tato zátěž byla pro některé pracovníky nepřiměřeně vysoká a měla dopad na přesnost výstupů. Zároveň tato zátěž vedla k nízké motivaci některých z partnerů k další spolupráci.

Celkově lze konstatovat, že řízení projektových procesů probíhalo efektivně, v souladu s harmonogramem a s vysokou mírou profesionality všech klíčových aktérů.

Ačkoli nebyly zajištěny formální supervize, probíhala pravidelná intervize v rámci týmu. Intervize sloužily k řešení případů, metodickému sladění i jasnému definování rolí pracovníků. Tento přístup podporoval sdílení know-how, možnost řešit složité situace okamžitě a posiloval odborný růst pracovníků.

Kontrola klientské dokumentace probíhala průběžně a byla kvalitní a přehledná. V průběhu projektu však došlo k přechodu na nový systém vykazování podpořených osob, který vyžaduje ověření identity klienta v systému evidence osob. Tato změna s sebou přinesla nové administrativní nároky a projevila se zejména u klientů, kteří sami vyplňovali monitorovací listy. V řadě případů byly údaje na listech vyplněny chybně nebo neúplně, což následně komplikovalo započítání osoby do indikátorů, neboť nebylo možné provést jednoznačnou identifikaci. Tento problém se ukázal jako systémová bariéra, která zvyšovala administrativní zátěž pracovníků a současně mohla negativně ovlivnit celkovou přesnost sledování výstupů projektu.

Další významnou komplikací byla práce v systému IS ESF. Pomocné tabulky pro evidenci podpořených osob nebylo možné hromadně nahrát do systému, což vedlo k nutnosti ručního vkládání stovek osob jednotlivě. Tento postup byl časově velmi náročný a zatěžující pro administrativní pracovníky. Problematické bylo také automatické přenášení hodnot indikátorů mezi systémy IS ESF a ISKP, které nefungovalo korektně. V důsledku toho docházelo k nesouladům v datech a ke komplikacím při odevzdávání průběžných i závěrečných zpráv o realizaci. Tato technická omezení zvyšovala administrativní náročnost a projektu a vyžadovala řešení s technickou podporou.

Garant odborné spolupráce – pedagog průběžně hodnotil metody práce v terénu i v předškolních zařízeních a poskytoval konzultace a zpětnou vazbu pracovníkům i partnerům. V několika případech muselo dojít k redefinování náplní práce terénních pracovníků inkluze, kteří byli zaměstnanci partnerských škol. Projektový management zajistil rychlou reakci a podporu partnerům, včetně řešení personální fluktuace u jedné z mateřských škol.

Pracovníci opakovaně deklarovali, že práce s hluboce ohroženými rodinami a dětmi je velmi náročná a dlouhodobě zatěžující, zejména při kombinaci s administrativními nároky projektu. Někteří pracovníci proto v navazujícím projektu nepokračovali, což potvrdilo potřebu zjednodušení administrace a důraz na přímou práci s cílovou skupinou.

Rozpočet projektu byl realizován hospodárně a v souladu s předpoklady. Výše mzdových sazeb byla nastavena přiměřeně charakteru práce a v souladu s doporučenými mezemi. Finanční řízení probíhalo průběžně a transparentně, finanční manažer dobře zajišťoval kontrolu čerpání, způsobilost výdajů a včasnou přípravu finančních částí monitorovacích zpráv. Projekt efektivně využíval kapacity odborných pracovníků a náklady odpovídaly rozsahu a intenzitě poskytované podpory.

Průměrná stabilita pracovního týmu byla vysoká, fluktuace se projevila výrazněji pouze u jednoho partnera, kde došlo k obměně personálu v mateřské škole.

Projektový tým zajistil flexibilní podporu pro přechodné období a pomohl škole adaptovat nové pracovníky, aby byla zachována kontinuita poskytovaných služeb pro děti a rodiny. Nemocnost a jiná omezení nebyla v rozsahu, který by významně ohrozil realizaci projektu. Odborní pracovníci měli odpovídající úvazky, které umožnily realizovat plánované aktivity v plném rozsahu.

Pozitivním výstupem je, že na projekt rovnou navazuje nový projekt Rodinného a komunitního centra Chaloupka, který zajistí kontinuitu podpory cílové skupiny až do poloviny roku 2028. Tato návaznost je klíčová, protože práce s ohroženými rodinami stojí na dlouhodobém budování vztahu, důvěry a stabilního kontaktu. Bez kontinuity by část dosažených výsledků mohla být ohrožena. Navazující projekt tedy významně přispívá k udržitelnosti výsledků, zachování odborného týmu a pokračování podpůrných aktivit v lokalitách.

Projekt prokázal vysoký impakt, efektivní řízení i kvalitní odborné nastavení poskytovaných služeb. Byl realizován profesionálně, v souladu s cíli a harmonogramem, s vysokou úspěšností v naplňování indikátorů. Zároveň identifikoval výzvy, zejména v oblasti administrativní zátěže a personální udržitelnosti u partnerských organizací. Celkově však projekt představuje funkční, efektivní a udržitelný model multidisciplinární podpory ohrožených dětí a jejich rodin.

3. Evaluace na úrovni společnosti

Evaluace na úrovni společnosti ukazuje, že projekt měl významný a prokazatelný dopad nejen na jednotlivé děti a jejich rodiny, ale také na fungování mateřských škol, komunitní prostředí a širší infrastrukturu služeb v regionu. Dopad projektu je doložen jak kvantitativními daty (škálová měření, evaluace rodičů), tak i kvalitativními zdroji (rozhovory, zprávy o pokroku, zpětná vazba škol a terénních pracovníků). Současně se projevil i systémový efekt v podobě zvýšení odborných kapacit a posílení spolupráce aktérů na lokální úrovni.

Z rozhovorů s pedagogy i z přímého pozorování vyplývá, že podpořené děti přicházely do tříd lépe připravené, výrazně adaptovanější a schopné se zapojit do kolektivního dění. Učitelé uváděli méně krizových situací, lepší komunikaci dětí, menší míru konfliktů a větší schopnost akceptovat školní pravidla. Tato změna se netýká pouze jednotlivců, ale ovlivňuje fungování celých třídních kolektivů, což je jasný projev společenského dopadu.

Intervence podporovaly nejen děti, ale také jejich rodiny. Z rozhovorů a individuálních plánů vyplynulo, že část rodin:

- stabilizovala bydlení (např. odchod z ubytoven),
- zlepšila finanční situaci (zapojení na trh práce),
- začala lépe spolupracovat se školami a institucemi,
- posílila rodičovské kompetence.

Takové změny mají dopad na komunitu jako celek – stabilnější rodiny znamenají stabilnější sociální prostředí, méně rizik a lepší podmínky pro vzdělávání všech dětí.

Projekt prokazatelně posílil lokální síť spolupracujících institucí. Mateřské školy spolu s rodinným a komunitním centrem a externími experty vytvořili funkční model multidisciplinární spolupráce, který:

- sjednocuje postupy,
- zvyšuje odbornou kvalitu práce,
- umožňuje včasnou identifikaci ohrožených dětí,
- snižuje riziko předčasného selhání ve vzdělávání.

Tento model začaly školy přebírat do své běžné praxe, což představuje trvalou systémovou změnu.

Součástí projektu byly osvětové aktivity zaměřené na podporu porozumění romským rodinám a na princip „nebojme se inkluze“. Tyto aktivity:

- zvyšovaly citlivost pedagogů k kulturním odlišnostem,
- podporovaly lepší komunikaci mezi školou a romskými rodiči,
- pomáhaly odbourávat stereotypy,
- přispěly ke zlepšení klimatu ve školách.

Intervence umožnily, aby děti:

- dosáhly lepší školní připravenosti,
- byly úspěšně začleněny do hlavního vzdělávacího proudu,
- nemusely být přesunuty do speciálních tříd.

To má jednoznačný společenský přínos: snižuje segregaci, podporuje rovné šance a posiluje sociální soudržnost v regionu.

Klíčovým faktorem společenského dopadu je i udržitelnost.

Rodinné a komunitní centrum Chaloupka navázalo dalším projektem, který zajistí podporu až do roku 2028. Tím se:

- udrží navázaná důvěra rodin,
- zachová odborný tým,
- posílí dlouhodobý efekt intervencí,
- stabilizuje síť služeb v regionu.

Kontinuita je zásadní zejména u ohrožených rodin, kde je nutné dlouhodobé doprovázení, aby bylo možné dosáhnout skutečné změny.

Projekt měl prokazatelný dopad na úroveň společnosti, protože vedl k měřitelným a dlouhodobým změnám nejen u dětí a rodin, ale také ve fungování mateřských škol, spolupracujících organizací a celé komunity. Přispěl k posílení inkluze, zlepšil klima ve školách, stabilizoval rodiny a postavil základy pro trvalý systém podpory ohrožených dětí v regionu. Kombinace kvantitativních výsledků, kvalitativních dat, zpětné vazby pedagogů, rodin a odborníků jednoznačně potvrzuje, že projekt významně ovlivnil místní vzdělávací a sociální prostředí.

Závěr

Projekt prokázal vysokou míru efektivity na úrovni dětí, rodin i zapojených institucí. Projevil se jako funkční nástroj prevence předčasného selhávání ve vzdělávání. Z kvantitativních i kvalitativních dat vyplývá, že podpora poskytovaná během projektu měla měřitelné, pozorovatelné a často i dlouhodobé dopady. Přestože se nepodařilo naplnit všechna stanovená ověřovací kritéria v plném rozsahu, přínosy projektu jednoznačně převážily nad výzvami a potvrdily jeho význam pro inkluzi a sociální soudržnost v regionu.

Silné stránky projektu

- Vysoce individuální a odborná práce s dětmi – děti byly podporovány intenzivně, pravidelně a systematicky, přičemž intervence byly přizpůsobeny jejich skutečným potřebám. To vedlo k měřitelnému zlepšení ve všech sledovaných oblastech dovedností.
- Komplexní podpora rodin – terénní sociální práce pomohla stabilizovat rodinné prostředí, řešit bydlení, finance i komunikaci s institucemi. Díky stabilizaci rodiny pak dítě získá podmínky pro vzdělávání.
- Silná multidisciplinární spolupráce – projekt propojil především mateřské školy, rodinné centrum a externí experty a instituce. Tím vznikl funkční model, který umožňuje včasnou identifikaci ohrožených dětí a koordinovanou podporu.
- Efektivní práce rodinného a komunitního centra – centrum má s rodinami dlouhodobě vybudovaný důvěrný vztah a důkladné porozumění jejich situaci. Díky tomu dokáže včas identifikovat ohrožení a poskytovat podporu ještě před eskalací problémů. Zároveň cílová skupina přijme takovou podporu, necítí spoluprací ohrožení.
- Odborné vedení a kvalitní řízení – tým byl jasně strukturován, komunikace efektivní a dokumentace vedená v souladu s pravidly.
- Osvětové aktivity posilující inkluzi – aktivity zaměřené na porozumění romským rodinám přispěly ke zlepšení atmosféry v komunitě a podpořily princip „nebojme se inkluze“.

Rizika

- Nestabilní financování služeb – pokračování podobných intervencí je závislé na projektových prostředcích. Rodinná a komunitní centra však pracují s nejohroženějšími rodinami dlouhodobě a stojí na důvěře, kterou nelze vybudovat během krátkých projektových období. Nestabilní financování ohrožuje kontinuitu práce, přerušuje podporu dětem i rodinám a snižuje efektivitu již dosažených výsledků.
- Riziko nahrazování podpory rodinných center pozicemi ve školách – vytváření pozic pouze uvnitř mateřských škol nemůže nahradit komplexní, terénní a rodinně orientovanou práci. Školy nejsou schopny poskytnout stejnou míru individuální péče dětem ani intenzivní podporu rodičům, kterou poskytuje rodinné centrum. Právě tato příprava a přirozené přemostění mezi rodinou a školským systémem se ukázaly jako klíčový faktor úspěchu projektu.
- Segregace některých mateřských škol podle umístění – školky ve vyloučených lokalitách zůstávají de facto segregované. Inkluze na mikroúrovni má omezený dopad, pokud nejsou řešeny systémové bariéry v oblasti bydlení, míchání sociálních skupin a motivace majority zapisovat své děti do spádových škol.

- Administrativní zátěž a složitost systémů vykazování – přechod na nový systém evidencí osob, chybovost v monitorovacích listech klientů a technické problémy s IS ESF/ISKP zvyšovaly zátěž pracovníků a mohly ovlivňovat přesnost indikátorů.
- Personální fluktuace u partnerů – zejména u jedné partnerské MŠ vedla výměna personálu k dočasnému oslabení kontinuity práce.

Doporučení

1. Stabilizovat financování rodinných a komunitních center, která poskytují klíčovou komplexní podporu ohroženým rodinám. Bez dlouhodobého financování nelze udržet důvěru, kontinuitu ani efektivitu práce.
2. Podpořit systémové změny v oblasti bydlení a územního plánování, které umožní reálnou inkluzi ve vzdělávání. Bez řešení prostorové segregace nelze dosáhnout skutečně heterogenních tříd.
3. Zachovat a rozvíjet terénní sociální práci jako nástroj včasné identifikace ohrožených rodin. Terénní sociální pracovník v projektu prokazatelně podporoval pedagogy v porozumění situaci rodin a pomáhal předcházet nedorozuměním i konfliktům.
4. Posílit edukaci a osvětu majority, zaměřenou na snižování předsudků vůči školkám ve vyloučených lokalitách a podporu smíšených tříd.
5. Zjednodušit administrativu a vytvořit více uživatelsky přívětivé nástroje pro pracovníky, zejména peer pracovníky, kteří nejsou administrativně orientovaní.
6. Zajistit podporu personálu v MŠ, včetně metodické pomoci a supervizí, aby mohli efektivně pracovat s dětmi s vyššími potřebami.
7. Podporovat model spolupráce mezi školami a rodinným centrem, který se ukázal jako efektivní most mezi rodinným prostředím a školským systémem.
8. Pokračovat v osvětových aktivitách podporujících inkluzi a porozumění kulturním specifikům romských rodin.

Evaluační zpráva projektu Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání u předškolních dětí v Ostravě

Autor evaluace:
Mgr. Barbora Brusová
evaluátor

Spolupracovali:
Mgr. Tereza Matysíková
metodik

Vydává:
Rodinné a komunitní centrum Chaloupka z.s.
9/2025

Projekt je financován z:
Operační program Zaměstnanost plus (OPZ+)
Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání (číslo výzvy 03_22_029)
Registrační číslo projektu: CZ.03.02.01/00/22_029/0003870

Děkujeme všem dětem, rodičům, pracovníkům a partnerům za spolupráci a sdílení informací,
které umožnily tuto evaluaci zpracovat.

Tato evaluační zpráva je zveřejněna pod licencí
Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

© 2025 Rodinné a komunitní centrum Chaloupka z.s.